

Byggnadsminnesförklaring av Stora Sundby slott å fastigheten
Åby Södra 3:1 i Öja socken, Eskilstuna kommun

Fråga har väckts om byggnadsminnesförklaring av Stora Sundby slott den 30 juni 1983.

Byggnadsnämnden i Eskilstuna har den 22 september 1983 tillstyrkt föreslagna skyddsföreskrifter.

Riksantikvarieämbetet har under hand tillstyrkt byggnadsminnesförklaring och föreslagna skyddsföreskrifter.

Ni har likaledes under hand godkänt föreslagna skyddsföreskrifter.

Stora Sundby slott reser sina mäktiga grå murar, krönta av torn och toureller, på en udde i Hjälmaren. Längs uppfartsvägarna ligger ett flertal klassicistiskt utformade byggnader för ekonomi- och bostadsändamål. Till anläggningen hör en vacker lustträdgård och välhållen engelsk park, på sina ställen avgränsad av måleriska trädgårdsmurar.

Stora Sundby är känt sedan 1300-talet. Rester av det medeltida fästet kan ses på den s k Borgklippan ett stycke från slottet. Stora delar av det nuvarande slottet är tillkomna på 1500-talet med riksmarsken Lars Siggesson Sparre och hans son Erik som byggherrar. Efter en tid av förfall iständsattes slottet och nyinreddes på 1600-talet, varvid bl a den berömda riddarsalen tillkom. Ett fjärde torn, det i nordväst, tillbyggdes på 1700-talet.

Sitt nuvarande utseende som normandisk riddarborg fick slottet vid en genomgripande omdaning på 1830-talet. Ritningarna hade upprättats av den skotske arkitekten P F Robinson och arbetet leddes av byggmästaren Abraham Nyström. I det yttre är nygotiken konsekvent genomförd med en rad synnerligen skickligt utförda detaljer medan det inre dels präglas av byggmästare Nyströms klassicism dels visar prov på sällsynt praktfulla interiörer från 1800-talets andra hälft.

De omgivande byggnaderna såsom orangeri, stall, förvaltarbostad m m har en ovanligt enhetlig, klassicistisk prägel och bevarad ursprunglig färgsättning i gult och vitt med röda fönster.

Stora Sundby saknar motstycke i Norden och torde ha få likar i norra Europa. Med delar från 1500-, 1600- och 1700-talen, med sin magnifika yttre dräkt från 1800-talet och med särpräglade och högklassiga inredningar från de tre senaste århundradena kan Stora Sundby betecknas som en kulturhistorisk encyklopedi. Tillsammans med raden av stramt klassicistiska byggnader i omgivningen, sin välhållna trädgård och park med "strödda gångar och behag" äger anläggningen ett oskattbart kulturhistoriskt värde och vittnar synnerligen värtaligt om egenarten hos gången tids byggnadsskick.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 1 § lagen den 9 december 1960 (nr 690, ändrad och omtryckt 1976 nr 440) om byggnadsminnen Stora Sundby slott med vissa tillhörande byggnader i Öja socken som byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skydds-föreskrifter:

1. Stora Sundby slott och byggnaderna inom området som avgränsats med streckad linje på närslutna karta får ej rivras, flyttas eller till sitt yttre förändras.
2. I slottets inre får rumsindelningen ej ändras och ingrepp i stomme eller äldre fast inredning ej företagas.
3. Byggnaderna skall vårdas och underhållas på sådant sätt att deras kulturhistoriska värde ej förringas.
4. Området som på närslutna karta avgränsats med streckad linje skall hållas i värdigt skick och får ej ytterligare bebyggas.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaderna.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter finnes nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller om sådan ändring eljest kan anses påkallad av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen lämna tillstånd därtill.

1983-09-23

11.392-1201-83

Länsstyrelsen erinrar om bestämmelserna i 53 § byggnadsstadgan att tomt skall hållas i vårdat skick och 50 § samma stadga att byggnad skall underhållas så att hållfastheten inte äventyras samt brandfara, sanitär olägenhet eller vanprydnad inte uppkommer.

Enligt 14 § lagen om byggnadsminnen gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Besvär till kammarrätten i Stockholm (se bilaga).

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. Därvid har närvarit landshövding Bengt Gustavsson, ordförande, samt ledamöterna Bengt Danling, Jan-Erik Andersson, Karl-Axel Lundberg, Ingrid Ludvigsson, Arne Johansson, Sven Zetterström, Gunnar Andersson, Erik Arvidson, Bengt Lundin, Bror Svensson, Karl Vilhelm Blomquist, Gösta Cronholm och Sture Lindqvist.

I handläggningen har deltagit länsråd Ulf Thuresson, förste länsnotarie Eva Doyle, byrådirektör Carl-Gustaf Hagander och tf länsantikvarie Ralph Edenheim, föredragande.

Bengt Gustavsson
Bengt Gustavsson

Ralph Edenheim
Ralph Edenheim

Bilaga
Kartkopia

Kopia till
Riksantikvarieämbetet + karta
Södermanlands museum + karta
Eskilstuna museer + karta
Eskilstuna kommun + karta
Planenheten
Länsantikvarien 2 ex + kopia av akten
Akten

aj/

Bestyrkes
Wanders

